

Urednički uvodnik

Pred vama je zbornik radova Sedmoga hrvatskog slavističkog kongresa koji se održao 25. – 28. rujna 2019. u Šibeniku. Pet je godina prošlo od održavanja Kongresa do izlaska ovoga zbornika na svjetlo dana i naravno da su svi razumni rokovi objave pisanoga oblika izlaganja debelo prekoračeni. Ta okolnost međutim nikako ne umanjuje kakvoću tekstova koje radoznali čitatelj ima pred sobom. Objavljivanje je ovoga zbornika naime popraćeno brojnim poteškoćama različite naravi, no ustrajnost se urednikā ipak na kraju pokazala presudnim čimbenikom bez obzira na sve izazove s kojima su se suočavali. Radove su u ovome zborniku pomno iščitali njegovi recenzenti, prof. dr. sc. Ivo Pranjković i prof. dr. sc. Tvrtko Vuković, kojima ništa nije promaknulo i na čemu smo im silno zahvalni.

U zborniku su objavljena dva plenarna izlaganja i 64 dvostruko slijepo recenziranih radova razdijeljenih u sedam tematskih cjelina (1. *Paleoslavistička i hrvatskoglagoljska problematika*, 2. *Slavenski kontekst hrvatskoga jezika i književnosti*, 3. *Kroatistika između zaboravljenih početaka i globalizacijskih izazova*, 4. *Mediterranska sastavnica hrvatskoga jezika, književnosti i kulture*, 5. *Slavenske dijaspore i suvremene migracije*, 6. *Dijete i djetinjstvo u znanosti, umjetnosti i kulturi* i 7. *Formalno i neformalno poučavanje slavenskih jezika, književnosti i kulture*) i razvrstanih abecednim slijedom prezimena autora. Među tim su radovima 53 autorska rada i 13 suautorskih radova, što znači da 66 radova potpisuje ukupno 79 autora. Među autorskim se potpisima s osobitom zahvalnošću i posebnim poštovanjem sjećamo Gorana Filipija, Ive Gruić i Mije Lončarića koji nažalost više nisu s nama.

Plenarna izlaganja u danima kongresa i osobito plenarni izlagači uvijek daju poseban pečat kongresnim događanjima jer se plenarna izlaganja uvijek iščekuju s velikim nestrpljenjem, a plenarni izlagači s nedvojbenom radoznalošću. Od triju plenarnih kongresnih izlaganja u ovome su zborniku objavljena dva pisana oblika tih izlaganja, jedan filološki i jedan književni. Sve je sudionike Šibenskoga kongresa oduševio prvi plenarni izlagač, akademik Stjepan Damjanović, koji se u svojem izlaganju osvrnuo na jezična obilježja hrvatskih protestanata. Isto je oduševljenje izazvala i profesorica Krystyna Pieniążek-Marković s temom o hrvatskome međuratnom iskustvu pritom se fokusirajući na Kinu i Europu kao geo(bio)grafske/auto(geo)biografske prostore. Veli-

ka hvala obama plenarnim izlagačima na naporima koje su uložili da nas uvjere u važnost svojih istraživanja. U tome su uspjeli, nema nikakve dvojbe.

Dok plenarci izazivaju respekt i divljenje, središte su svakoga znanstvenog kongresa autorska i suautorska izlaganja. Nakon kongresa sabiru se dojmovi i oblikuju pisani oblici izlaganja koji se potom upućuju u recenzentski postupak. Ovo je prigoda da kao urednici istaknemo ustrajnost na strogoj dvostrukoj slijepoj recenziji svakoga rada u ovome zborniku i da podsjetimo da pisani oblici nekih radova nisu dobili pozitivne recenzije. Napominjemo i da neki izlagači nisu predali pisani oblik izlaganja ili su ih povukli te ih objavili u drugim publikacijama.

Od Prvoga hrvatskog slavističkog kongresa održana 1995. u Puli sitnim su se koracima uvodile promjene na organizacijskom i programskom planu, ali je tematsko polazište, ono paleoslavističko, ostalo isto i polazno. Tomu svjedoči prvi tematski blok u ovome zborniku, *Paleoslavistička i hrvatskoglagoljska problematika*, u kojemu pet autora (Vesna Badurina-Stipčević, Marinka Šimić, Silvana Vranić, Antonija Zaradija Kiš i Mateo Žagar) propituje izazovne teme – Svetoga Jakova Apostola u hrvatskoglagoljskim spomenicima, leksičke značajke Pariškoga (Borislavićeva) zbornika iz 1375., temporal i sanktoral *Drugoga beramskoga brevijara* kroz prizmu povijesne dijalektologije, hrvatsku glagoljsku i ćirilsku inačicu *Cvijeta kreposti* te interpunkcijska načela u glagoljskim i ćirilskim tiskanim izdanjima hrvatske protestantske tiskare u Urachu sredinom 16. stoljeća.

Drugi tematski blok nastavlja propitivanje slavenskoga konteksta hrvatskoga jezika i književnosti u kojemu se razmatra prva hrvatska stilistika, filologija u doba postfundacionalne misli, poljski odgovor na kolonijalizam, metodološki izazovi hrvatsko-poljskih književnih veza u svjetlu komparativnih istraživanja i odabrani problemi u hrvatsko-poljsko-ruskoj međujezičnoj homonimiji. O tim su nas temama obavijestili Krešimir Bagić, Zvonimir Glavaš, Jelena Jović, Tea Rogić Musa te Neda Pintarić i Ewa Komorowska.

Kroatističke su teme u trećemu tematskom bloku zaokupile najveći broj zainteresiranih znanstvenika fokusirajući se na propitivanje između zaboravljenih početaka i globalizacijskih izazova. Dvadeset je radova u ovome bloku usmjereno raznolikim temama: hrvatska književnost u talijanskom časopisu na početku 20. stoljeća, satirični novinski naslovi u stripu *Overkloking* Dubravka Matakovića, rod i (anti)modernizam u pripovijetkama Dinka Šimunovića i Elina Pelina, frazemi u štokavskim ikavskim govorima Gorskoga kotara, usporedba *Priča iz Vukovara* Siniše Glavaševića i *U izolaciji* Stanislava Asejeva, razmatranje korpusa u hrvatskoj leksikografiji, slovopis i pravopis u starim kajkavskim tekstovima, tvorbeni modeli u *Mrežniku*, glagolska morfologija u suvremenim hrvatskim gramatikama, dijalektorloška istraživanja 21. stoljeća, frazeološka problematika, sintaksa istočnogoranskih kajkavskih govora, jezična zajednica kao metodološki čimbenik u novijoj hrvatskoj pravopisnoj normi, jezična politika 1980-ih u Hrvatskoj i Jugoslaviji, rječnički opis emotiva u hrvatskome jeziku, filološke i komparatističke

ke perspektive istraživanja dopreporodne kajkavske lirike, druga izdanja starokajkavskih tekstova, diskurs Janka Polića Kamova i Antuna Gustava Matoša, Marija Jurić Zagorka o mađarskoj književnosti, kazalištu i kritici te frazemi kao čuvari hrvatske glazbene baštine. S tim su nas temama u ovome tematskom bloku upoznali Ljiljana Banjanin, Boris Beck, Marijana Bijelić, Mirjana Crnić Novosel i Maja Opašić, Olena Džubina-Pogrebniak, Ivana Filipović Petrović, Martina Horvat i Maja Znika Marion, Lana Hudeček i Milica Mihajlović, Daria Lazić, Mijo Lončarić, Marija Malnar Jurišić i Perina Vukša Nahod, Marijana Marinković, Mihaela Matešić i Blaženka Martinović, Krešimir Mićanović, Bernardina Petrović, Lahorka Plejić Poje, Bojana Schubert i Barbara Štebih Golub, Tatjana Stupin, Lilla Anna Trubics te Ivana Vidović Bolt.

Mediteran kao specifičan geografski, kulturni, povijesni i politički prostor dio je hrvatskoga identiteta, što je razvidno iz velikoga broja radova u ovome zborniku. O mediteranskoj su sastavnici hrvatskoga jezika, književnosti i kulture obavijestili Martina Bašić i Barbara Kovačević, Mirna Bojić, Goran Filipi, Teodora Fonović Cvijanović i Vanessa Vitković Marčeta, Anđela Frančić, Sanda Ham i Dubravka Smajić, Sanja Knežević, Irena Kumres, Ivana Lovrić Jović, Igor Medić, Mira Menac-Mihalić i Anita Celinčić, Lana Molvarec i Dalibor Vrgoč. Istraživanja su usmjerena naizgled nepovezanim temama koje ujedinjuje upravo mediteranska sastavnica: romanizmi u frazemima sjeverozapadnih čakavskih govora, korijeni toposa kulturnoga krajolika u opisima Ilirika, mahunarke u istrorumunjskoj fitonimiji, jezične i pravopisne značajke *Istarske riječi*, umaški antroponimijski sustav potkraj 15. stoljeća, kritike jezika Ivana Matija Škarića u ozračju književnojezičnih mijena 19. stoljeća, slike urbanoga Dubrovnika u pjesništvu Milana Milišića, jezični purizam u tekstovima nabožne književnosti 18. stoljeća, izazovi u utvrđivanju jezika pri kodnome preključivanju u povijesnoj rukopisnoj građi, usporedba Nazora i Wildea, geolingvistički pogled na završno *l* u glagolskome pridjevu radnom u čakavskom narječju, ekonomija i prostor u suvremenome hrvatskom romanu te hrvatsko vojno nazivlje u predšulekovskim vojnim priručnicima.

Peti tematski blok propituje slavenske dijaspore i suvremene migracije te se dotiče različitih migracijskih tema: hrvatska tiskana riječi u Mađarskoj od 1918. do 1945., poetike Petra Gudelja i Veselka Koromana, jezični identitet hrvatske dijaspore u novelama Martina Kukučina i Josipa Andrića, udruga Hrvatska izvandomovinska lirika, jezične značajke *Bunjavačke i šokačke vile* te češka manjina kao primjer održivosti jezika i identiteta u inojezčnoj sredini. O tim temama obaviješteno pišu Szilveszter Bality, Ivana Čagalj, Zrinka Kovačević, Srećko Listeš, Vlasta Rišner i Helena Stranjik.

Grad je domaćin Sedmoga hrvatskog slavističkog kongresa bio Šibenik koji od studenoga 2009. nosi počasno ime Grad – prijatelj djece. Vodeći se tim počasnim statusom grada Šibenika, šesti je tematski blok Sedmoga hrvatskoga slavističkog kongresa bio posvećen djetetu i djetinjstvu u znanosti, umjetnosti i kulturi, temama koje su propitali Ana Dalmatin, Sanja Grakalić Plenković, Iva Gruić, Suzana Marjanić, Ivana Odža i Tea-Tereza Vidović Schreiber, Sanja Tadić-Šokac i Josipa Tomašić. Autorice su

istražile ranu destrukciju „etičkoga solipsizma“, stereotipe o smrti u bajkama Ivane Brlić-Mažuranić, završetke u suvremenim domaćim dramama za djecu i mlade, ljubimce i djecu, tradicijske tragove u prozi za djecu i mlade vojvođanskih Hrvata, djetinjstvo u romanu *Unterstadt* Ivane Šojat i spomenar kao žanr.

U procesu učenja formalno je i neformalno poučavanje osobito umijeće prenošenja znanja. Uspješnost poučavanja ovisi o mnogobrojnim čimbenicima koja se propituju na različitim razinama. Upravo se na njih nastojalo upozoriti u sedmoj tematskoj cjelini, a to su svojim istraživanjima učinili Jasna Bičanić, Damir Horga, Josipa Korljan Bešlić, Dunja Pavličević-Franić, Olja Perišić, Jelena Vignjević te Karol Visinko. Teme o kojima su promišljali odnose se na korektivne povratne informacije u ispravljanju pisanih radova, nefonemski glasnik u hrvatskome spontanom radijskom govoru, posvojene pridjeve i kategorije živosti iz perspektive poučavanja inojezičnoga hrvatskoga, usvajanje hrvatskoga jezika u kontekstu konstrukcijske gramatike, korpuse u nastavi hrvatskoga jezika kao inoga, kontaktne sinonime u službi poučavanja 19. stoljeća i (multi)medijski sustav u poučavanju i učenju hrvatskoga jezika i književnosti.

Koristimo se ovom prilikom da iskrene izraze zahvalnosti uputimo angažiranim recenzentima zbornika, vrlo strogim recenzentima radova i dakako strpljivim autorima.

Kažu da tko čeka, dočeka, ali se i načeka. Nadamo se da predugo čekanje objave ove knjige neće pokvariti užitek čitanja i iščitavanja uistinu vrijednih i ozbiljnih radova u ovome zborniku. Njihovi autori to nedvojbeno zaslužuju.

Urednici